

**Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова**

**«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Декан факультету
педагогіки і психології**

«_____» _____ 20__ року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
Нормативної\вибіркової навчальної дисципліни**

Методика і технологія соціалізації дітей дошкільного віку

освітнього рівня Бакалавр

галузі знань 01 Освіта

спеціальності 012 Дошкільна освіта

**Шифр за навчальним планом II-ДМС
III-ЗДБ
III-ЗДМС**

Київ 2019

Робоча програма розроблена на підставі навчальної програми «_____», затвердженої на засіданні Вченої ради НПУ імені М. П. Драгоманова від «05» квітня 2018 р., протокол № 12.

Розробники програми: Калмикова Лариса Олександрівна, доктор психологічних наук, професор.

Затверджено на засіданні кафедри методик та технологій дошкільної освіти

« 27 » серпня 2019 року, протокол № 1 .

Завідувач кафедри _____
(підпис)

Луценко І. О.
(прізвище, ініціали)

I. Опис навчальної дисципліни

Шифр дисципліни _____

Загальні характеристики дисципліни	Навчальне навантаження з дисципліни		Методи навчання і форми контролю
Галузь знань 01 Освіта (шифр, назва)	Кількість кредитів – ЄКТС 3		Методи навчання: 1) проблемні (евристичні, частково-пошукові, дослідницькі, проблемного викладу навчального матеріалу); 2) інформаційно-рецептивні; 3) репродуктивні.
Спеціальність (код, назва) 012 Дошкільна Освіта	Загальна кількість годин 90		
Освітній рівень (бакалавр)	<i>Денна</i>	<i>Заочна</i>	
	-	90	
	Лекції:		
Статус дисципліни (вибіркова)	6		
	Семінарські (практичні) заняття: 6		
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом 2019-2020 н.р.	-	-	Форми поточного контролю: реферати, есе, презентації сучасних технологій соціалізації дітей дошкільного віку, участь у обговоренні питань на практичних заняттях.
	Лабораторні заняття:		
Семестр V-VI (заочна форма)	-	-	
Тижневе навантаження (год.) - аудиторне: 12 - самостійна робота: 78	-	78	
	Співвідношення аудиторних годин і годин СРС:		
Мова навчання – українська	-	1:7,5	

Предметом вивчення навчальної дисципліни є методика й технології соціалізації дітей дошкільного віку.

Міждисциплінарні зв'язки: соціальна психологія, вікова та педагогічна психологія, українська мова, психологія спілкування, дошкільна педагогіка, методика розвитку мовлення і навчання рідної мови дітей дошкільного віку, методика ознайомлення дітей з суспільним довкіллям.

Мета навчальної дисципліни – забезпечення професійної підготовки студентів до здійснення роботи щодо соціалізації дітей дошкільного віку в різних вікових групах ЗДО.

Завдання вибіркової дисципліни полягають у:

- формуванні в студентів системи декларативних знань з психолого-педагогічної проблематики соціалізації дітей дошкільного віку в ЗДО;
- забезпеченні усвідомленості студентами ключових понять, які відображають специфіку процесу соціалізації в умовах ЗДО;
- досягненні опанування студентами процедурних знань, які розкривають особливості методики і технологій соціалізації дошкільників на різних етапах соціально-психологічного онтогенезу;
- формуванні у студентів фахових умінь і навичок щодо реалізації в ЗДО методик і технологій соціалізації дітей дошкільного віку;
- розвитку фахових компетентностей, які забезпечують реалізацію завдань і змісту соціалізації дітей.

II. Основні результати навчання і компетентності, які вони формують:

№	Результати навчання	Компетентності
1.	Розуміти і визначати соціально-культурні передумови дошкільної освіти (педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби); знаходити типові ознаки і специфіку процесів соціалізації: виховання, навчання, освіти і розвитку дітей у ранньому і дошкільному віці.	<ul style="list-style-type: none"> - здатність ідентифікувати, формулювати та розв'язувати проблеми соціалізації; - здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).
2.	Інтерпретувати зміст і вимоги БКДО та варіативних програм	<ul style="list-style-type: none"> - здатність приймати обґрунтовані рішення в процесі соціалізації

	<p>дошкільної освіти щодо соціалізації дітей, рекомендованих МОН України, обирати адекватні методики соціалізації для їх забезпечення.</p>	<p>дітей;</p> <ul style="list-style-type: none"> - здатність до проектування і здійснення освітнього процесу в закладі дошкільної освіти з урахуванням сучасної соціокультурної ситуації та рівня соціального розвитку особистості дитини.
3.	<p>Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями соціалізованості розвитку в нормі, обдарованих дітей, індивідуальні відмінності соціалізації дітей з особливими потребами.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - здатність до планування, складання прогнозів і передбачення наслідків своїх дій щодо соціалізації дітей; - здатність до розуміння специфіки галузі дошкільної освіти та професії вихователя дітей дошкільного віку в галузі їх спеціалізації, вияву професійної спрямованості, емоційно-ціннісного ставлення до дитини; - здатність до проектування та реалізації оптимального змістового і методичного наповнення процесу формування у дітей дошкільного віку соціальної компетенції.
4.	<p>Обирати і застосовувати алгоритм професійних дій для організації процесу соціалізації дітей раннього і дошкільного віку в умовах ЗДО і сім'ї.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - здатність приймати рішення і діяти відповідно до соціальних морально-етичних і правових норм; - здатність до розвитку

		<p>допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій, перцептивних, мнемічних процесів, різних форм мислення та свідомості у дітей раннього і дошкільного віку.</p> <ul style="list-style-type: none"> - здатність до формування у дітей раннього і дошкільного віку первинних уявлень про предметне, природне, соціальне довкілля, властивості і відношення предметів; розвитку самосвідомості (Я дитини і його місце в довкіллі, соціумі).
5.	<p>Встановлювати зв'язок між педагогічними впливами та досягнутими дітьми результатами соціалізації дітей, організувати роботу з батьками та іншими суб'єктами освітнього процесу з питань соціалізації дітей.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - здатність до забезпечення безпеки власної діяльності та інших учасників процесу соціалізації дітей; - здатність до побудови комунікативних стратегій міжособистісного спілкування суб'єктів-учасників освітнього процесу закладу дошкільної освіти. - здатність до навчання дітей раннього і дошкільного віку суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки, навичок екологічно доцільної поведінки і діяльності у природі й

		соціумі.
6.	Проектувати педагогічні заходи із залученням фахівців суміжних галузей (психологів, соціальних педагогів, логопедів, учителів, лікарів, фізичних реабілітологів тощо), батьків, громадських діячів та ін. для реалізації завдань соціалізації та всебічного гармонійного розвитку дітей.	<ul style="list-style-type: none"> - здатність до співпраці і взаємодії в команді; - здатність до проектування і здійснення освітнього процесу в закладі дошкільної освіти з урахуванням сучасної соціокультурної ситуації та рівня розвитку особистості дитини.
7.	Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку; здійснювати суб'єкт-суб'єктну взаємодію і розвивальне міжособистісне спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно- і соціально зорієнтоване спілкування з батьками.	<ul style="list-style-type: none"> - здатність до вільного спілкування і співпраці державною та рідною мовами (усно і письмово); - здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленнєвою і художньо-продуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей раннього і дошкільного віку та формування у них досвіду самостійної творчої діяльності у різних видах мистецтва (образотворче, музичне, театральне).
8.	Знаходити інформацію та самостійно аналізувати дані про індивідуальний соціальний розвиток дитини; визначати критерії і показники психічного й	<ul style="list-style-type: none"> - здатність до продуктивного (абстрактного, образного, дискурсивного, креативного) мислення; - здатність до індивідуального і

	<p>психофізичного розвитку дітей на різних етапах раннього та дошкільного віку; враховувати отримані дані при виборі методик і технологій соціалізації навчання і виховання, визначенні зони актуального розвитку дітей та створенні зони найближчого розвитку; розробляти ефективні індивідуальні програми соціалізації й адаптації дітей раннього та дошкільного віку.</p>	<p>диференційованого розвитку дітей раннього і дошкільного віку з особливими потребами відповідно до їхніх можливостей (інклюзивна освіта);</p> <ul style="list-style-type: none"> - здатність до національно-патріотичного виховання дітей раннього і дошкільного віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста, повага до державних символів України, інтерес і повага до національних традицій, звичаїв, свят, обрядів, народних символів).
9.	<p>Вміти діагностувати конфліктні ситуації, що можуть виникати у взаєминах суб'єктів освітнього процесу, розв'язувати конфлікти, враховуючи причини їх виникнення; проводити профілактичну роботу, використовуючи власний психологічний ресурс.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - здатність до забезпечення безпеки діяльності власної та інших учасників освітнього процесу; - здатність до побудови комунікативних стратегій міжособистісного спілкування суб'єктів-учасників освітнього процесу закладу дошкільної освіти.
10.	<p>Вміти добирати і застосовувати стандартизовані методики превентивної та корекційно-розвивальної спрямованості, інноваційні технології адаптації дитини раннього та дошкільного віку до умов закладу дошкільної</p>	<ul style="list-style-type: none"> - здатність ідентифікувати, формулювати та розв'язувати проблеми соціалізації дітей; - здатність до фізичного розвитку дітей раннього і дошкільного віку, корекції і зміцнення їхнього здоров'я засобами фізичних вправ

	освіти, попередження відхилень у її соціально-особистісному розвитку.	і рухової активності.
11.	Вміти будувати стратегію співпраці педагогів із батьками в рамках реалізації оптимальної розвивальної траєкторії розвитку та соціалізації особистості дитини з урахуванням її індивідуально-типологічних властивостей та інтересів.	<ul style="list-style-type: none"> - здатність до проектної організації діяльності щодо соціалізації дітей; - здатність до формування у дітей раннього і дошкільного віку навичок здорового способу життя, навичок безпечної поведінки і діяльності в побуті, соціумі, природі і довкіллі як основи культури здоров'я (валеологічної культури) особистості.

III. Тематичний план дисципліни

На вивчення навчальної програми відводиться 3 кредити ЄКТС 90 годин.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1												
Соціалізація як процес і результат входження особистості дошкільника в соціальне середовище												
Тема 1. Соціалізація дітей дошкільного віку.							30	2	2			26
Тема 2. Зміст формування соціальної компетентності дітей на ранніх (дошкільних) етапах соціалізації.								2	2			26

Змістовий модуль 2												
Особливості соціалізації дітей дошкільного віку в умовах сучасного соціального середовища												
Тема 3. Методика діагностики рівнів соціальної компетентності дітей дошкільного віку.							30	2	2			26
Тема 4. Методики і технології соціально-педагогічної роботи з дітьми дошкільного віку в різних умовах життєдіяльності.												
Змістовий модуль 3.												
Методичний супровід соціального розвитку дітей дошкільного віку в різних умовах соціалізації												
Тема 5. Особливості методик і технологій соціалізації дітей в умовах ЗДО і сім'ї.							30	2	2			26
Тема 6. Методика соціалізації дітей у різновікових групах ЗДО.												

IV. Зміст дисципліни

№	4.1. Назва розділів, тем та їх зміст	К-сть годин
---	--------------------------------------	-------------

з/п		Всього	в т.ч. лекцій
1.	<p style="text-align: center;"><u>Змістовий модуль I</u></p> <p style="text-align: center;">Соціалізація як процес і результат входження особистості дошкільника в соціальне середовище</p> <p style="text-align: center;"><i>Тема 1. Соціалізація дітей дошкільного віку</i></p> <p>Поняття про соціалізацію як процес і результат освоєння й активного відтворення дитиною соціального досвіду. Соціальні інститути соціалізації. Умови соціалізації. Провідна і визначальна умова соціалізації. Інтерпретація соціалізації дитини у гуманістичній психології. Джерела соціалізації дітей дошкільного віку. Зміст соціалізації. Відмінності соціалізації від виховання. Поняття про розвиток соціалізації дітей дошкільного віку. Поняття про соціальну ситуацію розвитку. Роль мови, діяльності й спілкування в соціалізації. Активне засвоєння дитиною соціальних норм, набуття соціального досвіду, розвиток саморегуляції і становлення самосвідомості та активної життєвої позиції. Роль збільшення контактів дитини з іншими людьми та дітьми в умовах спільної суспільно значущої діяльності. Індивідуалізація, розвиток особистості й набуття статусу суб'єкта соціальних впливів у процесі соціалізації.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кравченко, Т. В. (2006). Соціалізація особистості й соціальне середовище. <i>Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: зб. наук. праць. Ін-т проблем виховання АПН України.</i> Київ, 9, 23–29. 2. Кузь, В. Г. & Печенко, І. П. (2004). <i>Соціалізація дітей в умовах сільських навчально-виховних комплексів «загальноосвітній навчальний заклад – дошкільний навчальний заклад».</i> Київ: Міленіум. 3. Курінна, С. М. (2004). <i>Особливості соціалізації дітей шести-семи років у різних умовах життєдіяльності.</i> (Дис. канд. пед. наук.) Слов'янськ. 4. Лавриченко, Н. М. (2000). <i>Педагогіка соціалізації: європейські абрис.</i> Київ: ВіРА ІНСАЙТ. 5. Печенко, І. П. (2002). <i>Організаційно-педагогічні умови формування соціальної компетентності дітей 5-7 років.</i> <i>Вісник Київського міжнародного</i> 	2	2

університету. Серія: Педагогічні науки. Психологічні науки. Київ: Правові джерела. (Вип. 2). 109–115.

6. Печенко, І. П. (2008). Соціально-педагогічна діяльність як умова соціалізації особистості у дошкільному дитинстві. *Вісн. Черкас. ун-ту : Серія: Педагогічні науки*. Черкаси. (Вип. 123). 114–119.
7. Рогальська, І. П. (2008). *Соціалізація особистості у дошкільному дитинстві: сутність, специфіка, супровід*. Монографія. Київ: Міленіум.
8. Рогальська-Яблонська, І. П. (2016). Педагогіка соціалізації: особливості патріотичного виховання дітей дошкільного віку. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*. Умань: ФОП Жовтий О.О., 2, 290–297.

Тема 2. Зміст формування соціальної компетентності дітей на ранніх (дошкільних) етапах соціалізації

2

Змістовий компонент формування соціальної компетентності як складова частина методик і технологій забезпечення соціалізації дітей дошкільного віку. Програми дошкільної освіти – чинний галузевий документ, що визначає зміст соціалізації дітей на ранніх її етапах. Різні підходи до номінації розділів програм дошкільної освіти, орієнтованих на соціалізацію дітей. Характеристика змісту соціалізації дітей, передбаченого програмами дошкільної освіти, які рекомендовані МОН України для використання в ЗДО, та які належать до парціальних та варіативних.

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Байер, О.М., Батліна, Л.В., & Богуш, А.М. (2015). *Світ дитинства : комплексна освітня програма для дошкільних навчальних закладів*. Л. В. Батліна (Ред.). Тернопіль : Мандрівець. 200 с.
2. Беленька, Г.В., Богініч, О.Л., Богданець–Білоskalенко, Н. І., Вертугіна, В.М., Волинець, К.І., Волинець, Ю.О., &... Товкач, І.Є. (2016). *Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років*. Київ: університет ім. Б. Грінченка.
3. Білан, О.І., Возна, Л.М., Максименко, О.Л., Овчаренко, Л.Р., Рухановська, Л.С., & Самсін В.Р. (2012). *Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля»*. Тернопіль: Мандрівець.
4. Богуш, А. М., Беленька, Г. В., Богініч, О. Л., Гавриш, Н. В., Долинна, О. П., Ільченко, Т. С., &... Якименко,

	<p>Л. Ю. (2017). <i>Базовий компонент дошкільної освіти України</i>. Київ: Видавництво.</p> <p>5. Гавриш, Н.В., Панасюк, Т.В., Піроженко, Т.О., Рогозянський, О.С., Хартман, О.Ю., & Шевчук, А.С. (2017). <i>Освітня програма «Впевнений старт» для дітей старшого дошкільного віку</i>. Київ: Українська академія дитинства.</p> <p>6. Калуська, Л.В. (2014). <i>Комплексна програма розвитку, навчання та виховання дітей дошкільного віку «Соняшник»</i>. Тернопіль: Мандрівець, 144 с.</p> <p>7. Карнаух, Л. (2010). <i>Виховання безпечної поведінки дітей дошкільного віку у соціальному середовищі</i>. (Дис. канд. пед. наук.). Київ.</p> <p>8. Кононко, О. Л. (2009). <i>Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі»</i>. Київ: Світич.</p>		
2.	<p style="text-align: center;"><u>Змістовий модуль II</u></p> <p style="text-align: center;">Особливості соціалізації дітей дошкільного віку в умовах сучасного соціального середовища</p> <p style="text-align: center;">Тема 3. Методика діагностики рівнів соціальної компетентності дітей дошкільного віку</p> <p>Поняття про діагностичні методики виявлення стану та рівнів сформованості соціальної компетентності дітей дошкільного віку. Різновиди діагностичних методик. Характеристика методик діагностики соціального розвитку дітей, розроблені О.О. Авраменко, В.У. Кузьменко, О.Л. Кононко, С.М. Курінною, І.П. Рогальською та ін. Врахування результатів діагностики у роботі щодо соціалізації дітей та при виборі методик і технологій соціалізації.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> Авраменко, О.О. (2013). <i>Соціалізація дітей у різновікових групах дошкільного навчального закладу</i>. (Дис канд. пед. наук). Одеса. Варяниця, Л. (2006). <i>Дитяча субкультура як фактор соціалізації молодшого школяра в навчально-виховному процесі</i>. (Дис. кандидата пед наук), Луганськ. Гавриш, Н.В, Богуш, А.М., & Варяниця, Л.О. (2006). <i>Діти і соціум: Особливості соціалізації дітей дошкільного та молодшого шкільного віку: Монографія</i>. Луганськ: Альма-матер. Карнаух, Л. (2010). <i>Виховання безпечної поведінки дітей дошкільного віку у соціальному середовищі</i>. (Дис. канд. пед. наук.). Київ. 	2	2

5. Кононко, О.Л. (1998). *Соціально-емоційний розвиток особистості (у дошкільному дитинстві)*. Київ: Освіта.
6. Кузьменко, В.У. (2001). Соціальна компетентність дошкільнят: особливості показники та шляхи розвитку. *Дошкільне виховання*. 9, 15–20.
7. Курінна, С.М. (2004). *Особливості соціалізації дітей шести-семи років у різних умовах життєдіяльності*. (Дис. канд. пед. наук.) Слов`янськ.
8. Лавриченко, Н.М. (2000). *Педагогіка соціалізації: європейські абриси*. Київ: ВіРА ІНСАЙТ.
9. Печенко, І.П. (2002). Організаційно-педагогічні умови формування соціальної компетентності дітей 5-7 років. *Вісник Київського міжнародного університету. Серія: Педагогічні науки. Психологічні науки*. Київ: Правові джерела. (Вип. 2). 109–115.
10. Рогальська, І.П. (2008). *Соціалізація особистості у дошкільному дитинстві: сутність, специфіка, супровід*. Монографія. Київ: Міленіум.
11. Шишова, О.М. (2012). *Психолого-педагогічні чинники розвитку соціальної компетентності дітей старшого дошкільного віку*. (Дис. канд. психол. наук). Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ.

Тема 4. Методики і технології соціально-педагогічної роботи з дітьми дошкільного віку в різних умовах життєдіяльності

2

Поняття «соціальне середовище» у вузькому і широкому розумінні. Макросередовище, мезосередовище, мікросередовище. Особливості впливу соціального середовища на дітей. Чинники соціалізації дітей. Різновиди методик і технологій соціалізації дітей в різних видах дитячої діяльності: ігровій, навчальній, образотворчій, художньо-мовленнєвій, комунікативно-мовленнєвій, трудовій, побутовій, музичної. Соціалізація дітей дошкільного віку в процесі використання різних форм роботи: індивідуальних, групових, колективних, бесід, екскурсій, свят, розваг, дозвілля дітей, організації навчання, різних ігор, спілкування тощо. Здійснення соціалізації дітей в процесі організації й проведення різних режимних процесів з урахуванням специфіки методик і технологій соціалізації.

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Варяниця, Л. (2006). *Дитяча субкультура як фактор соціалізації молодшого школяра в навчально-виховному процесі*. (Дис. кандидата пед наук), Луганськ.
2. Гавриш, Н., & Рейпольська, О. (2017). Дозвольте увійти. Допоможемо дитині соціалізуватися у доросло-дитячому співтоваристві. *Дошкільне виховання*. 6, 2–6.
3. Карнаух, Л. (2010). *Виховання безпечної поведінки дітей дошкільного віку у соціальному середовищі*. (Дис. канд. пед. наук.). Київ.
4. Карнаух, Л. *Особливості соціалізації дітей дошкільного віку в умовах сучасного соціального середовища*. <https://docplayer.net/87241536-Lesya-karnaugh-osoblivosti-socializaciyi-ditey-doshkilnogo-viku-v-umovah-suchasnogo-socialnogo-seredovishcha.html>
5. Кравченко, Т.В. (2003). Особистість і соціальне середовище. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: зб. наук. праць. Ін-т проблем виховання АПН України*. Київ – Житомир. 5, 132–137.
6. Кравченко, Т.В. (2006). Соціалізація особистості й соціальне середовище. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: зб. наук. праць. Ін-т проблем виховання АПН України*. Київ, 9, 23–29.
7. Курінна, С.М. (2004). *Особливості соціалізації дітей шести-семи років у різних умовах життєдіяльності*. (Дис. канд. пед. наук.) Слов'янськ.
8. Лавриченко, Н.М. (2000). *Педагогіка соціалізації: європейські абриси*. Київ: ВіРА ІНСАЙТ.
9. Печенко, І.П. (2004). Соціалізація особистостей в дошкільному дитинстві: сьогодення та перспективи. *Зб. наук. пр. Уман. держ. пед. ун-ту імені Павла Тичин*. Київ: Міленіум. 157–164.
10. Печенко, І.П. (2006). Вплив засобів масової інформації на процес соціалізації особистості дитини. *Зб. наук. пр. Уман. держ. пед. ун-ту імені Павла Тичини*. Київ: Міленіум. (Частина 2). 196–201.
11. Печенко, І.П. (2008). Соціалізація особистості у дошкільному дитинстві в аспекті культурологічного підходу. *Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»*. *Наук.-теор. зб.* Переяслав-

	<p>Хмельницький. (Вип. 14). 193–195.</p> <p>12.Печенко, І.П. (2008). Соціально-педагогічна діяльність як умова соціалізації особистості у дошкільному дитинстві. <i>Вісн. Черкас. ун-ту: Серія: Педагогічні науки</i>. Черкаси. (Вип. 123). 114–119.</p> <p>13.Рогальська-Яблонська, І.П. (2016). Педагогіка соціалізації: особливості патріотичного виховання дітей дошкільного віку. <i>Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини</i>. Умань: ФОП Жовтий О.О., 2, 290–297.</p>		
3.	<p style="text-align: center;"><u>Змістовий модуль III</u></p> <p style="text-align: center;">Методичний супровід соціального розвитку дітей дошкільного віку в різних умовах соціалізації</p> <p style="text-align: center;">Тема 5. Особливості методик і технологій соціалізації дітей в умовах ЗДО і сім'ї.</p> <p>Поняття про методики і технології соціалізації дітей в умовах ЗДО і сім'ї. Спільне і відмінне в методиках і технологіях соціалізації дітей дошкільного віку. Структурні компоненти методик соціалізації: мета, завдання, зміст, методи, організаційні форми і засоби. Існуючі в Україні методики соціалізації дітей дошкільного віку, їх особливості, суть, специфіка реалізації в різних вікових групах. Структурні компоненти технологій: зміст, форми, методи соціалізації. Різновиди технологій соціалізації дітей дошкільного віку. Досвід використання методик і технологій соціалізації дітей в ЗДО і сім'ї.</p> <p><i>Рекомендовані інформаційні джерела:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Гавриш, Н. В. (2004). Світ стосунків: Інтегровані заняття соціальної спрямованості. <i>Дитячий садок, 19 (травень), 5.</i> 2. Гавриш, Н.В., Панасюк, Т.В., Піроженко, Т.О., Рогозянський, О.С., Хартман, О.Ю., & Шевчук, А.С. (2017). <i>Освітня програма «Впевнений старт» для дітей старшого дошкільного віку</i>. Київ: Українська академія дитинства. 3. Карнаух, Л. (2010). <i>Виховання безпечної поведінки дітей дошкільного віку у соціальному середовищі</i>. (Дис. канд.. пед.. наук.). Київ. 4. Косенко, Ю.М. (2013). Взаємодія вихователів і батьків у забезпеченні соціально-особистісного розвитку дитини дошкільного віку. <i>Психолого-педагогічні проблеми сільської школи</i>. 46, 199–204. 5. Кравченко, Т.В. (2004). Зміни у суспільстві та процес 	2	2

виховання дітей у родині. *Сім'я в умовах становлення незалежної України (1991 – 2003 роки). Державна доповідь про становище сімей в Україні (за підсумками 2003 року)*. Київ: Державний ін-т проблем сім'ї та молоді. 137–148.

6. Кравченко, Т.В. (2009). Сім'я і її вплив на соціалізацію дитини. *Педагогіка і психологія*. 3, 32–42.
7. Лавриченко, Н.М. (2000). *Педагогіка соціалізації: європейські абрисы*. Київ: ВіРА ІНСАЙТ.
8. Печенко, І.П. (2008). Соціально-педагогічна діяльність як умова соціалізації особистості у дошкільному дитинстві. *Вісн. Черкас. ун-ту : Серія: Педагогічні науки*. Черкаси. (Вип. 123). 114–119.
9. Рогальська, І.П. (2008). *Соціалізація особистості у дошкільному дитинстві: сутність, специфіка, супровід*. Монографія. Київ: Міленіум.
10. Рогальська-Яблонська, І.П. (2013). Взаємодія сім'ї та освітньої установи в соціалізації особистості в дитинстві. *Педагогіка вищої та середньої школи ДВНЗ Криворізький національний університет: зб. наук. пр.* Кривий ріг. (Вип. 37). 382–388.
11. Шишова, О.М. (2012). *Психолого-педагогічні чинники розвитку соціальної компетентності дітей старшого дошкільного віку*. (Дис. канд. психол. наук). Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ.

2

Тема 6. Методика соціалізації дітей у різновікових групах ЗДО.

Особливості методики соціалізації дітей в різновіковому дитячому колективі. Педагогічні умови ефективної соціалізації дітей в різновіковій групі ЗДО. Мікрофактори соціалізації. Етапи соціалізації, їх мета. Пізнавально-орієнтувальний, організаційно-цільовий, діяльнісно-спрямовуючий етапи реалізації методики соціалізації дітей в різновіковому дитячому колективі.

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Авраменко, О.О. (2013). *Соціалізація дітей у різновікових групах дошкільного навчального закладу*. (Дис канд. пед. наук). Одеса.
2. Гавриш, Н., & Рейпольська, О. (2017). Дозвольте увійти....Допоможемо дитині соціалізуватися у доросло-дитячому співтоваристві. *Дошкільне виховання*. 6, 2–6.
3. Гавриш, Н.В, Богуш, А.М., & Варяниця, Л.О. (2006).

	<p>Діти і соціум: <i>Особливості соціалізації дітей дошкільного та молодшого шкільного віку</i>: Монографія. Луганськ: Альма-матер.</p> <p>4. Кузь, В.Г., & Печенко, І.П. (2004). <i>Соціалізація дітей в умовах сільських навчально-виховних комплексів «загальноосвітній навчальний заклад – дошкільний навчальний заклад»</i>. Київ: Міленіум.</p> <p>5. Курінна, С.М. (2004). <i>Особливості соціалізації дітей шести-семи років у різних умовах життєдіяльності</i>. (Дис. канд. пед. наук.) Слов'янськ.</p> <p>6. Печенко, І.П. (2001). Соціалізація дітей в комплексі: сутність і перспективи дослідження. <i>Наукові основи організації педагогічного процесу в навчально-виховному закладі “Школа – дитячий садок”</i>: Монографія. Київ: Наук. світ. 72–78.</p> <p>7. Печенко, І.П. (2008). Соціально-педагогічна діяльність як умова соціалізації особистості у дошкільному дитинстві. <i>Вісн. Черкас. ун-ту : Серія: Педагогічні науки</i>. Черкаси. (Вип. 123). 114–119.</p> <p>8. Рогальська-Яблонська, І.П. (2016). Педагогіка соціалізації: особливості патріотичного виховання дітей дошкільного віку. <i>Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини</i>. Умань: ФОП Жовтий О.О., 2, 290–297.</p> <p>9. Шишова, О.М. (2012). <i>Психолого-педагогічні чинники розвитку соціальної компетентності дітей старшого дошкільного віку</i>. (Дис. канд. психол. наук). Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ.</p>		
<u>Всього:</u>	12	6	

4.2. Плани семінарських, практичних і лабораторних занять

Тема 1. Зміст формування соціальної компетентності дітей на ранніх (дошкільних) етапах соціалізації

1. Характеристка змісту розділу програми «Базового компоненту дошкільної освіти України», присвяченого соціалізації дітей дошкільного віку.

2. Характеристка змісту розділу програми програми «Впевнений старт», присвяченого соціалізації дітей дошкільного віку.

3. Характеристка змісту розділу програми програми «Дитина», присвяченого соціалізації дітей дошкільного віку.

4. Характеристка змісту розділу програми програми «Я у світі», присвяченого соціалізації дітей дошкільного віку.

5. Характеристка змісту розділу програми програми «Українське дошкілля», присвяченого соціалізації дітей дошкільного віку.

6. Характеристка змісту розділу програми програми «Соняшник», присвяченого соціалізації дітей дошкільного віку.

7. Характеристка змісту розділу програми програми «Світ дитинства: комплексна освітня програма для дошкільних навчальних закладів», присвяченого соціалізації дітей дошкільного віку.

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Байєр, О.М., Батліна, Л.В., & Богуш, А.М. (2015). *Світ дитинства : комплексна освітня програма для дошкільних навчальних закладів*. Л. В. Батліна (Ред.). Тернопіль : Мандрівець. 200 с.

2. Беленька, Г.В., Богініч, О.Л., Богданець–Білоskalенко, Н. І., Вертугіна, В.М., Волинець, К.І., Волинець, Ю.О., &... Товкач, І.Є. (2016). *Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років*. Київ: університет ім. Б. Грінченка.

3. Білан, О.І., Возна, Л.М., Максименко, О.Л., Овчаренко, Л.Р., Рухановська, Л.С., & Самсін В.Р. (2012). *Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля»*. Тернопіль: Мандрівець.

4. Богуш, А. М., Беленька, Г. В., Богініч, О. Л., Гавриш, Н. В., Долинна, О. П., Ільченко, Т. С., &... Якименко, Л. Ю. (2017). *Базовий компонент дошкільної освіти України*. Київ: Видавництво.

5. Гавриш, Н.В., Панасюк, Т.В., Піроженко, Т.О., Рогозянський, О.С., Хартман, О.Ю., & Шевчук, А.С. (2017). *Освітня програма «Впевнений старт» для дітей старшого дошкільного віку*. Київ: Українська академія дитинства.

6. Калуська, Л.В. (2014). *Комплексна програма розвитку, навчання та виховання дітей дошкільного віку "Соняшник"*. Тернопіль: Мандрівець, 144 с.

7. Кононко, О. Л. (2009). *Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі»*. Київ: Світич.

Тема 2. Методики і технології соціально-педагогічної роботи з дітьми дошкільного віку в різних умовах життєдіяльності

1. Характеристика різних видів соціального середовища.

2. Методики і технології соціалізації дітей дошкільного віку в різних видах дитячої діяльності.

3. Методики і технології соціалізації дітей в процесі різних форм організаційно-педагогічної діяльності вихователя ЗДО.

4. Використання методик і технологій соціалізації дітей під час організації й проведення режимних моментів у ЗДО.

Рекомендовані інформаційні джерела:

9. Варяниця, Л. (2006). *Дитяча субкультура як фактор соціалізації молодшого школяра в навчально-виховному процесі*. (Дис. кандидата пед наук), Луганськ.

10. Гавриш, Н., & Рейпольська, О. (2017). *Дозвольте увійти....Допоможемо дитині соціалізуватися у доросло-дитячому співтоваристві. Дошкільне виховання*. 6, 2–6.

11. Карнаух, Л. (2010). *Виховання безпечної поведінки дітей дошкільного віку у соціальному середовищі*. (Дис. канд.. пед.. наук.). Київ.

12. Карнаух, Л. *Особливості соціалізації дітей дошкільного віку в умовах сучасного соціального середовища*. <https://docplayer.net/87241536-Lesya-karnauh-osoblivosti-socializaciyi-ditey-doshkilnogo-viku-v-umovah-suchasnogo-socialnogo-seredovishcha.html>

13. Кравченко, Т.В. (2003). *Особистість і соціальне середовище. Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: зб.*

наук. праць. Ін-т проблем виховання АПН України. Київ – Житомир. 5, 132–137.

14. Кравченко, Т.В. (2006). Соціалізація особистості й соціальне середовище. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: зб. наук. праць. Ін-т проблем виховання АПН України.* Київ, 9, 23–29.

15. Курінна, С.М. (2004). *Особливості соціалізації дітей шести-семи років у різних умовах життєдіяльності.* (Дис. канд. пед. наук.) Слов'янськ.

16. Лавриченко, Н.М. (2000). *Педагогіка соціалізації: європейські абриси.* Київ: ВіРА ІНСАЙТ.

14. Печенко, І.П. (2004). Соціалізація особистостей в дошкільному дитинстві: сьогодення та перспективи. *Зб. наук. пр. Уман. держ. пед. ун-ту імені Павла Тичин.* Київ: Міленіум. 157–164.

15. Печенко, І.П. (2006). Вплив засобів масової інформації на процес соціалізації особистості дитини. *Зб. наук. пр. Уман. держ. пед. ун-ту імені Павла Тичини.* Київ: Міленіум. (Частина 2). 196–201.

16. Печенко, І.П. (2008). Соціалізація особистості у дошкільному дитинстві в аспекті культурологічного підходу. *Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди».* *Наук.-теор. зб. Переяслав-Хмельницький.* (Вип. 14). 193–195.

17. Печенко, І.П. (2008). Соціально-педагогічна діяльність як умова соціалізації особистості у дошкільному дитинстві. *Вісн. Черкас. ун-ту : Серія: Педагогічні науки.* Черкаси. (Вип. 123). 114–119.

18. Рогальська-Яблонська, І.П. (2016). Педагогіка соціалізації: особливості патріотичного виховання дітей дошкільного віку. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.* Умань: ФОП Жовтий О.О., 2, 290–297.

Тема 3. Методика соціалізації дітей у різновікових групах ЗДО.

1. Характеристика особливостей методики соціалізації дітей в різновікових групах ЗДО.

2. Обговорення та аналіз складених студентами конспектів заходів щодо соціалізації дітей в різновікових групах ЗДО.

Рекомендовані інформаційні джерела:

1. Авраменко, О.О. (2013). *Соціалізація дітей у різновікових групах дошкільного навчального закладу*. (Дис канд. пед. наук). Одеса.

2. Гавриш, Н., & Рейпольська, О. (2017). Дозвольте увійти....Допоможемо дитині соціалізуватися у доросло-дитячому співтоваристві. *Дошкільне виховання*. 6, 2–6.

3. Гавриш, Н.В, Богуш, А.М., & Варяниця, Л.О. (2006). Діти і соціум: *Особливості соціалізації дітей дошкільного та молодшого шкільного віку*: Монографія. Луганськ: Альма-матер.

4. Кузь, В.Г., & Печенко, І.П. (2004). *Соціалізація дітей в умовах сільських навчально-виховних комплексів «загальноосвітній навчальний заклад – дошкільний навчальний заклад»*. Київ: Міленіум.

5. Курінна, С.М. (2004). *Особливості соціалізації дітей шести-семи років у різних умовах життєдіяльності*. (Дис. канд. пед. наук.) Слов`янськ.

6. Печенко, І.П. (2001). Соціалізація дітей в комплексі: сутність і перспективи дослідження. *Наукові основи організації педагогічного процесу в навчально-виховному закладі “Школа – дитячий садок”*: Монографія. Київ: Наук. світ. 72–78.

7. Печенко, І.П. (2008). Соціально-педагогічна діяльність як умова соціалізації особистості у дошкільному дитинстві. *Вісн. Черкас. ун-ту : Серія: Педагогічні науки*. Черкаси. (Вип. 123). 114–119.

8. Рогальська-Яблонська, І.П. (2016). Педагогіка соціалізації: особливості патріотичного виховання дітей дошкільного віку. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*. Умань: ФОП Жовтий О.О., 2, 290–297.

9. Шишова, О.М. (2012). *Психолого-педагогічні чинники розвитку соціальної компетентності дітей старшого дошкільного віку*. (Дис. канд. психол. наук). Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ.

4.3 Організація самостійної роботи студентів

№ з/п	Зміст завдань для самостійної роботи	Кількість годин	Форма звітності	Рекомендовані інформаційні джерела
Змістовий модуль № 1 Соціалізація як процес і результат входження особистості дошкільника в соціальне середовище				
1.	Опрацювання словникових статей «Соціалізація» в різних психологічних і педагогічних словниках через систему Інтернет, зокрема Вікіпедію.	2	конспект, опрацювання понять	№16, №23, №24
2.	Написати реферати про роль рідної мови в соціалізації дітей дошкільного віку.	4	реферат	№7, №8, №13, №14, №18, №21, №35
3.	Вивчити й описати інноваційний досвід роботи вихователя із соціалізації дітей в ЗДО (за місцем роботи студента, або його проживання).	12	творча робота	
4.	Проаналізувати зміст чинних та варіативних програм дошкільної освіти щодо соціалізації дітей дошкільного віку та виділити спільні і	8	письмовий порівняльний аналіз	№2, №3, №4, №5, №9, №10, №28

	відмінні змістові компоненти цих програм.			
Змістовий модуль № 2 Особливості соціалізації дітей дошкільного віку в умовах сучасного соціального середовища				
1.	Здійснити діагностику рівня соціальної компетентності дітей дошкільного віку за методикою В.У. Кузьменко в одній з вікових груп ЗДО.	18	матеріали результатів діагностики	№15
2.	Написати конспект соціально-педагогічних заходів вихователя з формування в дітей соціальної компетентності в процесі: а) проведення режимних моментів (за вибором режимного процесу); б) використання різних форм роботи (за вибором форми); в) організації різних видів дитячої діяльності (за вибором виду діяльності).	5	конспект, доповідь, презентація й обговорення на практичному занятті	№1, №7, №8, №11, №15, №18, №19, №20
3.	Написання есе на тему: «Методи соціалізації дітей дошкільного віку» (за вибором вікової групи).	3	есе	№20, №25
Змістовий модуль № 3 Методичний супровід соціального розвитку дітей дошкільного віку в різних умовах соціалізації				
1.	Знайти в сучасній педагогічній вітчизняній або	10	письмові матеріали	

	зарубіжній літературі методику чи технологію соціалізації дітей в умовах ЗДО та описати її за алгоритмом: 1) мета; 2) завдання; 3) зміст; 4) форми; 5) методи; 6) засоби.		опису методики	
2.	Вивчити, узагальнити й описати досвід соціалізації дитини дошкільного віку в родині (на прикладі однієї сім'ї).	10	опис досвіду соціалізації дітей в родині	
3.	Опрацювати методику соціалізації дітей у різновікових групах ЗДО (автор методики – О.О. Авраменко) для подальшої участі в обговоренні її на семінарському занятті.	6	участь в обговоренні на семінарі	№1

V. Контроль якості знань студентів

5.1 Методи поточного контролю: метод співбесіди, метод усного опитування, метод перевірки письмових завдань і практичних робіт.

Форми поточного контролю: тестування (модульний контроль), колоквіум, оцінювання відповідей.

5.2 Методи підсумкового контролю: метод усного опитування, урахування загальної кількості отриманих балів за самостійну роботу і участь на семінарських і практичних заняттях.

Форма підсумкового контролю: залік у письмовій формі.

5.3. Критерії оцінювання знань студентів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	Зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

VI. Навчально- методична картка дисципліни

VII. Основні й допоміжні інформаційні джерела для вивчення курсу

СПИСОК ОСНОВНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Авраменко, О.О. (2013). *Соціалізація дітей у різновікових групах дошкільного навчального закладу*. (Дис канд. пед. наук). Одеса.
2. Байєр, О.М., Батліна, Л.В, & Богуш, А.М. (2015). *Світ дитинства : комплексна освітня програма для дошкільних навчальних закладів*. Л. В. Батліна (Ред.). Тернопіль : Мандрівець. 200 с.
3. Беленька, Г.В., Богініч, О.Л., Богданець–Білоskalенко, Н.І., Вертугіна, В.М., Волинець, К.І., Волинець, Ю.О., &... Товкач, І.Є. (2016). *Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років*. Київ: університет ім. Б. Грінченка.
4. Білан, О.І., Возна, Л.М., Максименко, О.Л., Овчаренко, Л.Р., Рухановська, Л.С., & Самсін В.Р. (2012). *Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля»*. Тернопіль: Мандрівець.

5. Богуш, А.М., Беленька, Г.В., Богініч, О.Л., Гавриш, Н.В., Долинна, О.П., Ільченко, Т.С., &... Якименко, Л.Ю. (2017). *Базовий компонент дошкільної освіти України*. Київ: Видавництво.
6. Гавриш, Н., & Рейпольська, О. (2017). Дозвольте увійти....Допоможемо дитині соціалізуватися у доросло-дитячому співтоваристві. *Дошкільне виховання*. 6, 2–6.
7. Гавриш, Н.В, Богуш, А.М., & Варяниця, Л.О. (2006). *Діти і соціум: Особливості соціалізації дітей дошкільного та молодшого шкільного віку*: Монографія. Луганськ: Альма-матер.
8. Гавриш, Н.В. (2004). Світ стосунків: Інтегровані заняття соціальної спрямованості. *Дитячий садок*, 19 (травень), 5.
9. Гавриш, Н.В., Панасюк, Т.В., Піроженко, Т.О., Рогозянський, О.С., Хартман, О.Ю., & Шевчук, А.С. (2017). *Освітня програма «Впевнений старт» для дітей старшого дошкільного віку*. Київ: Українська академія дитинства.
10. Калуська, Л.В. (2014). *Комплексна програма розвитку, навчання та виховання дітей дошкільного віку “Соняшник”*. Тернопіль: Мандрівець, 144 с.
11. Карнаух, Л. *Особливості соціалізації дітей дошкільного віку в умовах сучасного соціального середовища*. <https://docplayer.net/87241536-Lesya-karnauh-osoblivosti-socializaciyi-ditey-doshkilnogo-viku-v-umovah-suchasnogo-socialnogo-seredovishcha.html>
12. Кононко, О.Л. (1998). *Соціально-емоційний розвиток особистості (у дошкільному дитинстві)*. Київ: Освіта.
13. Косенко, Ю.М. (2013). Взаємодія вихователів і батьків у забезпеченні соціально-особистісного розвитку дитини дошкільного віку. *Психолого-педагогічні проблеми сільської школи*. 46, 199–204.
14. Кравченко, Т.В. (2009). Сім'я і її вплив на соціалізацію дитини. *Педагогіка і психологія*. 3, 32–42.
15. Кузьменко, В.У. (2001). Соціальна компетентність дошкільнят: особливості показники та шляхи розвитку. *Дошкільне виховання*. 9, 15–20.
16. Мещеряков, Б.Г., & Зинченко, В.П. (Ред.). (2003). *Большой психологический словарь*. СПб.: Прайм-Еврознак. 632 с.

- 17.Печенко, І.П. (2001). Соціалізація дітей в комплексі: сутність і перспективи дослідження. *Наукові основи організації педагогічного процесу в навчально-виховному закладі "Школа – дитячий садок": Монографія*. Київ: Наук. світ. 72–78.
- 18.Печенко, І.П. (2002). Організаційно-педагогічні умови формування соціальної компетентності дітей 5-7 років. *Вісник Київського міжнародного університету. Серія: Педагогічні науки. Психологічні науки*. Київ: Правові джерела. (Вип. 2). 109–115.
- 19.Рогальська, І.П. (2008). *Соціалізація особистості у дошкільному дитинстві: сутність, специфіка, супровід*. Монографія. Київ: Міленіум.
- 20.Рогальська, І.П. (2009). *Теоретико-методичні засади соціалізації особистості у дошкільному дитинстві*. (Дис. доктора пед наук.). Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини. Умань.
- 21.Рогальська-Яблонська, І.П. (2013). Взаємодія сім'ї та освітньої установи в соціалізації особистості в дитинстві. *Педагогіка вищої та середньої школи ДВНЗ Криворізький національний університет: зб. наук. пр.* Кривий ріг. (Вип. 37). 382–388.
- 22.Рогальська-Яблонська, І.П. (2016). Педагогіка соціалізації: особливості патріотичного виховання дітей дошкільного віку. *Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини*. Умань: ФОП Жовтий О.О., 2, 290–297.
- 23.Синявський, В.В., & Сергеєнкова, О.П. (уклад.). (2007). *Психологічний словник*. Н.А. Побірченко (Ред.). Київ: Наук. світ. 274 с.
- 24.Шагар, В. (2007). *Сучасний тлумачний психологічний словник*. Харків «ПРАПОР». 640 с.
- 25.Шишова, О.М. (2012). *Психолого-педагогічні чинники розвитку соціальної компетентності дітей старшого дошкільного віку*. (Дис. канд. психол. наук). Київський національний університет імені Тараса Шевченка. Київ.

СПИСОК ДОДАТКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

26. Варяниця, Л. (2006). *Дитяча субкультура як фактор соціалізації молодшого школяра в навчально-виховному процесі*. (Дис. кандидата пед наук). Луганськ.
27. Карнаух, Л. (2010). *Виховання безпечної поведінки дітей дошкільного віку у соціальному середовищі*. (Дис. канд. пед. наук). Київ.
28. Кононко, О.Л. (2009). *Базова програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі»*. Київ: Світич.
29. Кравченко, Т.В. (2003). Особистість і соціальне середовище. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: зб. наук. праць. Ін-т проблем виховання АПН України*. Київ – Житомир. 5, 132–137.
30. Кравченко, Т.В. (2006). Соціалізація особистості й соціальне середовище. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: зб. наук. праць. Ін-т проблем виховання АПН України*. Київ, 9, 23–29.
31. Кузь, В.Г., & Печенко, І.П. (2004). *Соціалізація дітей в умовах сільських навчально-виховних комплексів «загальноосвітній навчальний заклад – дошкільний навчальний заклад»*. Київ: Міленіум.
32. Курінна, С.М. (2004). *Особливості соціалізації дітей шести-семи років у різних умовах життєдіяльності*. (Дис. канд. пед. наук.) Слов'янськ.
33. Лавриченко, Н.М. (2000). *Педагогіка соціалізації: європейські абрис*. Київ: ВіРА ІНСАЙТ.
34. Печенко, І.П. (2004). Соціалізація особистостей в дошкільному дитинстві: сьогодення та перспективи. *Зб. наук. пр. Уман. держ. пед. ун-ту імені Павла Тичини*. Київ: Міленіум. 157–164.
35. Печенко, І.П. (2006). Вплив засобів масової інформації на процес соціалізації особистості дитини. *Зб. наук. пр. Уман. держ. пед. ун-ту імені Павла Тичини*. Київ: Міленіум. (Частина 2). 196-201.
36. Печенко, І.П. (2008). Соціалізація особистості у дошкільному дитинстві в аспекті культурологічного підходу. *Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»*. *Наук.-теор. зб. Переяслав-Хмельницький*. (Вип. 14). 193–195.

37.Печенко, І.П. (2008). Соціально-педагогічна діяльність як умова соціалізації особистості у дошкільному дитинстві. *Вісн. Черкас. ун-ту : Серія: Педагогічні науки*. Черкаси. (Вип. 123). 114–119.

VIII. Доповнення та зміни в робочій програмі на 2019 __/__20__ навчальний рік.